

Geológia na Slovensku si zaslúži uznanie

História ľudstva je oproti histórii vzniku planéty neporovnateľne kratšia. Napriek tomu sa ľuďom za takú krátku dobu podarilo na jednej strane vytvoriť nepredstaviteľné množstvo pozitívnych skutkov v podobe vybudovania energetických zdrojov, stavebných diel veľkého aj malého rozsahu, vedeckých objavov využívania pôdneho a lesného fondu a pod. Na druhej strane ľudstvo svojím bezohľadným správaním zaťažuje celú planétu, a to nielen zhoršovaním životného prostredia, ale tiež spotrebou neobnoviteľných zdrojov surovín. V globálnej ekonomike sa to prejavuje častými zmenami cien smerom hore a pre jednotlivé krajiny nutnosťou zamýšľať sa nad prieskumom a využívaním vlastných zdrojov energie a surovín.

Geológia ako veda nielenže pozná históriu vzniku našej planéty, vie určiť vek jednotlivých etáp jej vývoja, zloženie vrstiev zemskej kôry, ale je aj pri objave každého nového procesu alebo javu, ktorý sa nachádza na povrchu alebo v hĺbkach zemskej kôry. Používa na to špeciálne metódy geologického výskumu a prieskumu, ktoré vo finále privedú „na svet“ nové poznatky, nové ložisko suroviny, nový zdroj energie, vody a pod. Z tohto pohľadu je geológia veľmi užitočná a dôležitá vedná disciplína a podľa toho treba k nej aj pristupovať, zvlášť v dnešnej dobe, kedy nastali zvýšené požiadavky na vybrané strategické suroviny. V surovinovej politike musíme ísť cestou trvalo udržateľného rozvoja, aby aj po nás zostali zdroje, ktoré budú napomáhať existencii a rozvoju spoločnosti.

Ako vieme, aj na Slovensku je nemálo aktivít, ktoré sú v zmysle platnej legislatívy venované geologickému prieskumu v záujmových lokalitách ohraničených prieskumnými územiami za účelom získania informácií o nádejnosti získania tej-ktorej suroviny, energetickeho alebo vodného zdroja. Nie vždy sa stretávajú „prieskumníci“

so sympatiami obyvateľstva žijúceho v blízkosti týchto aktivít. Mnohokrát sú k týmto činnostiam nábádaní rôznymi „aktivistami“, ktorí nemajú dostatok informácií o cieľoch a výsledkoch prieskumu. V každom prípade by sme mali mať na zreteli fakt, že v štádiu geologického prieskumu, ktorý si financuje investor a riadi sa pravidlami platnej legislatívy, štát získa cenné údaje o prieskumnom území a v konečnom dôsledku bude to znovu štát, v spolupráci so samosprávou, ktorí rozhodnú o fažbe toho-ktorého ložiska alebo nie.

Takýto prieskum prispieva tiež k upresneniu geologickej stavby predmetného územia a premieta sa do nákresov geologických máp, ktorých jediným realizátorom a distribútorom je ŠGÚDŠ Bratislava, so svojimi regionálnymi pracoviskami Košice, Spišská Nová Ves a Banská Bystrica, ktorý sa touto činnosťou zaoberá od 50. rokov minulého storočia. V súčasnosti sa dokončuje regionálna geologická mapa mierky 1 : 50 000, ktorá pokrýva väčšiu časť územia SR. Regionálne mapy vznikajú v pomerne dlhom časovom úseku a je ich nutné každých 15 – 20 rokov aktualizovať vzhľadom na kontinuálne prebiehajúci geologický výskum a prieskum. Súčasťou ŠGÚDŠ je tiež výkon štátnej geologickej služby, ktorej cieľom je získanie, spracovanie a poskytovanie komplexných geologických informácií o území Slovenskej republiky pre účely rozhodovania orgánov štátnej správy a samosprávy v oblasti hospodárstva, ochrany a tvorby životného prostredia a územného rozvoja, taktiež vytvárať podmienky pre podnikanie v oblastiach využívajúcich geologické informácie. K takejto činnosti je potrebné personálne a prístrojové vybavenie, ktoré sa nie vždy darí zabezpečovať v potrebnom množstve a sortimente.

Vzhľadom na úlohy, ktoré nás v najbližšom období čakajú, je potrebné zvýšiť starostlivosť o výchovu mladého odborného personálu v oblasti geológie s možnosťou uplatnenia v ŠGÚDŠ, pretože stávajúci personál pomaly „starne“ a môže sa stať, že niektoré akútne úlohy nebude možné plniť z dôvodu nedostatku odborne zdatných pracovníkov. Pre ich efektívnu a spokojnú prácu bude potrebné vytvoriť také podmienky, aby nedochádzalo k nežiaducej fluktuácii.

K účinným nástrojom na propagáciu geológie a baníctva je Slovenské banícke múzeum Banská Štiavnica, ktorého expozície lákajú veľa mladých aj dospelých záujemcov a prispievajú tak k rozširovaniu rozhladu a vedomostí o histórii baníctva a geológie na Slovensku. Ešte významnejšiu úlohu bude plniť budovanie geoparkov, ktoré svojou odbornou náplňou a popularizáciou prispievajú k výraznejšiemu spoznaniu špecifických území Slovenskej republiky pre širokú verejnosť. Sekcia geológie a prírodných zdrojov Ministerstva životného prostredia SR v súčasnosti s horeuvedenými príspevkovými organizáciami

(ŠGÚDŠ, SBM) napomáha zvládať náročné úlohy kladené ministerstvu v oblasti legislatívy prispievajúcej hlavne k ochrane životného prostredia.

A čo nás čaká v blízkej budúcnosti?

Sekcia plní priebežne úlohy, vyplývajúce z požiadaviek súčasnej doby aj z pohľadu členstva v EÚ, ktoré môžeme rozdeliť do týchto základných celkov:

- pokračovať vo vypracovávaní geologických máp, digitalizovať ich a v záujmových oblastiach riešiť cez počítačovú sieť aj vo formáte 3D,
- zabezpečovať geologický výskum a prieskum za účelom vyhľadávania nových zdrojov surovín a energie, a tak napĺňať požiadavku súčasnosti o maximálne využívanie vlastných prírodných zdrojov,
- budovať monitorovací systém (zosuvy, zemetrasenia a iné geodynamické procesy) a súhrnný geologický informačný systém,
- zvýrazniť prieskum geotermálnych vôd ako potenciálneho netradičného zdroja energie,
- riešiť vytypovanie vhodných geologických štruktúr na možné ukladanie plynného CO₂, vyhoreného jadrového paliva a vysoko rádioaktívnych odpadov,
- zaoberať sa vážne environmentálnymi záležitosťami vzniknutými prevažne v minulom období, a to nielen po stránke legislatívnej, ale aj po stránke sanačnej,
- riešiť problémy odpadu z banskej činnosti hlavne po stránke legislatívnej,
- implementovať v stanovených termínoch legislatívne normy a zákony predpísané, resp. odporúčené Európskou úniou.

Tieto základné činnosti sekcie geológie a prírodných zdrojov sa čiastočne už realizujú v podobe hlavných úloh vyplývajúcich z programového vyhlásenia vlády na roky 2006 – 2010, z uznesení vlády a tiež z operatívnych potrieb jednotlivých redakcií. Som poverený, že redakčné rade Enviromagazínu za to, že môžeme aspoň čiastočne prezentovať verejnosti, čím sa zaoberá v súčasnosti slovenská geológia a aké má perspektívy do budúcnosti.

Je potrebné konštatovať, že vzhľadom na globálne zmeny na planéte Zem, či už klimatické, ekonomické alebo ekologické, nemusíme mať obavy o nedostatok vysoko odbornej práce v širokospektrálnej vednej disciplíne akou je geológia určite je. Len tímovou deľbou práce medzi štátmi je spoločenstvo schopné zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj pre nasledujúce generácie. Som presvedčený, že aj naša sekcia a slovenská geológia ako celok prispeje k tomuto vývoju nemalou mierou. Odporúčam čitateľom Enviromagazínu prečítať si všetky príspevky, aby získali ešte názornejšiu predstavu o našej činnosti.

Ing. Miroslav Zachar
generálny riaditeľ sekcie geológia a prírodných zdrojov
Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky